YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)
7 päivänä kesäkuuta 1984 *

Asiassa 129/83,

jonka Oberlandesgericht München on saattanut yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi yhteisöjen tuomioistuimen toimivallasta tulkita 27 päivänä syyskuuta 1968 tehtyä tuomioistuimen toimivaltaa ja tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevaa yleissopimusta 3.6.1971 tehdyn pöytäkirjan mukaisesti saadakseen ensin mainitussa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Siegfried Zelger, München,

vastaan

Sebastiano Salinitri, Mascali (Italia),

ennakkoratkaisun yleissopimuksen 21 artiklan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja T. Koopmans sekä tuomarit K. Bahlmann, P. Pescatore, A. O'Keeffe ja G. Bosco,

julkisasiamies: G. F. Mancini,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

tuomion

1 Oberlandesgericht München on esittänyt 22.6.1983 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 8.7.1983, yhteisöjen tuomioistuimen toimivallasta tulkita 27 päivänä syyskuuta 1968 tehtyä tuomioistuimen toimivaltaa ja tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevaa yleissopimusta 3.6.1971 tehdyn pöytäkirjan nojalla ennakkoratkaisukysymyksen edellä mainitun yleissopimuksen, jäljempänä 'yleissopimus', 21 artiklan tulkinnasta.

2 Pääasian asianosaiset ovat molemmat kauppiaita, joista toinen on sijoittautunut Müncheniin, Saksan liittotasavaltaan ja toinen Mascaliin, Sisiliaan. Pääasian kantaja on nostanut pääasian vastaajaa vastaan kanteen, joka koskee vuosina 1975 ja 1976 annetun lainan jäljellä olevan määrän takaisinmaksua. Haastehakemus, josta riidassa on kyse, toimitettiin Landgericht München I:n kirjaamoon 5.8.1976, ja haaste annettiin tiedoksi pääasian vastaajalle 13.1.1977. Pääasian kantaja nosti lisäksi italialaisessa Tribunale Civile di Catanessa haastehakemuksella toisen samaa asiaa koskevan kanteen, joka toimitettiin mainittuun tuomioistuimeen 22. tai 23.9.1976; tämä haaste annettiin tiedoksi vastaajalle 23.9.1976.

3 Landgericht jätti kanteen tutkimatta, sillä se ei katsonut olevansa kansainvälisesti toimivaltainen. Se katsoi, että asia tuli vireille Landgerichtissä vasta 13.1.1977 eli silloin kun haaste annettiin tiedoksi (*Zivilprozeßordnung*in 261 pykälän 1 momentti ja 254 pykälän 1 momentti), kun taas Catanen tuomioistuimessa asia tuli vireille 23.9.1976 eli silloin kun vastaava oikeudenkäyntiasiakirja annettiin tiedoksi. Landgerichtin mukaan Catanen tuomioistuin on toimivaltainen yleissopimuksen 21 artiklan nojalla.

4 Kantaja haki muutosta Oberlandesgerichtissä vedoten siihen, että tärkeää ei ole se, milloin haaste annetaan tiedoksi vaan se, milloin haastehakemus toimitetaan tuomioistuimeen.

5 Oberlandesgericht keskeytti asian käsittelyn, sillä se katsoi asiaan liittyvän yleissopimuksen tulkintakysymyksiä ja esitti yhteisöjen tuomioistuimelle 22.6.1983 tekemällään päätöksellä seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Arvioitaessa, missä sopimusvaltion tuomioistuimessa kanne on ensiksi nostettu (yleissopimuksen 21 artikla), onko ratkaisevana pidettävä sitä,

milloin haastehakemus toimitetaan tuomioistuimeen (*Anhängigkeit*), vai sitä, milloin haaste annetaan vastaajalle tiedoksi (*Rechtshängigkeit*)?"

6 Yleissopimuksen 21 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Jos eri sopimusvaltioiden tuomioistuimissa nostetaan samojen asianosaisten välillä samaa asiaa koskevia kanteita, muiden tuomioistuinten kuin sen, jossa kanne on ensiksi nostettu, on omasta aloitteestaan keskeytettävä asian käsittely sen tuomioistuimen toimivallan johdosta, jossa kanne on ensiksi nostettu.

Se tuomioistuin, jonka olisi keskeytettävä asian käsittely, voi lykätä sen käsittelyä, jos toisen tuomioistuimen toimivalta kiistetään."

7 Pääasian kantajan mielestä yleissopimuksen 21 artiklan mukaan kanne katsotaan nostetuksi silloin, kun haastehakemus toimitetaan tuomioistuimeen. Yleissopimuksen saksankielisessä toisinnossa käytetty sana *anhängig* vastaa ranskankielisen toisinnon sanaa *formées*. Kanne on Saksan lain mukaan *anhängig* silloin, kun haastehakemus toimitetaan tuomioistuimeen. Yleissopimuksen 22 artiklassa sana *formées* on käännetty saksan kielen sanalla *erhoben*. Tämän perusteella pääasian kantaja päättelee, että yleissopimuksessa on pyritty tekemään ero kahden kanteen nostamista koskevan käsitteen välillä: hän väittää, että 21 artiklan mukaan siihen riittää haastehakemuksen toimittaminen tuomioistuimeen, mutta 22 artiklan mukaan asian on oltava lopullisesti vireillä asianomaisen jäsenvaltion kansallisen lain mukaan.

8 Pääasian kantaja väittää, että Saksan lain mukaan haasteen antaminen tiedoksi vastaajalle kuuluu tuomioistuimelle eikä asianosaisille. Sen tuomioistuimen, jossa kanne on nostettu, tekemän tiedoksiannon myöhästyminen ei kuitenkaan voi vaikuttaa mainitun tuomioistuimen toimivaltaisuuteen.

9 Pääasian vastaajan mukaan yleissopimuksen 21 ja 22 artiklassa käytettyjen ranskankielisen toisinnon sanaa *formées* vastaavien saksankielisten sanojen erot eivät voi vaikuttaa yleissopimuksen tulkintaan. Hänen mukaansa yleissopimuksen 21 artiklaan sisältyvän kanteen nostamista koskevaa käsitettä on tulkittava siten, että se tarkoittaa asian olevan lopullisesti vireillä, ja mainittu käsite on määritettävä sen tuomioistuimen, jossa kanne on nostettu, *lex fori*n mukaan.

10 On syytä huomauttaa, että sen ajankohdan määrittämistä, jolloin asia on tullut vireille, koskevat oikeudenkäyntisäännöt eivät ole samanlaisia eri sopimusvaltioissa.

11 Yhteisöjen tuomioistuimelle esitettyjen, vertailevaa oikeutta koskevien tietojen perusteella Alankomaissa, Italiassa, Luxemburgissa ja Ranskassa asian katsotaan tulevan vireille tuomioistuimessa silloin, kun haaste annetaan tiedoksi vastaajalle. Belgiassa asian katsotaan tulevan vireille silloin, kun asia kirjataan tuomioistuimen yleiseen rekisteriin; kirjaaminen edellyttää periaatteessa sitä, että vastaajalle on annettu haasteeseen liittyvä kannekirjelmä tiedoksi.

12 Saksan liittotasavallassa *Zivilprozeßordnung*in 253 pykälän 1 momentin mukaan kanne katsotaan nostetuksi silloin, kun haaste on annettu tiedoksi vastaajalle. Tiedoksiantamisen suorittaa omasta aloitteestaan se tuomioistuin, jonne haastehakemus on toimitettu. Sitä prosessivaihetta, joka on haastehakemuksen tuomioistuimelle toimittamisen ja haasteen tiedoksiantamisen välillä, kutsutaan termillä *Anhängigkeit*. Haastehakemuksen toimittamisella on merkitystä vanhentumisen ja oikeudenkäynnin määräaikojen noudattamisen kannalta, mutta se ei missään tapauksessa määritä vireilletulon ajankohtaa. Tarkasteltaessa *Zivilprozeßordnung*in edellä mainittua 253 pykälää yhdessä 261 pykälän 1 momentin kanssa ilmenee, että asia tulee vireille silloin, kun haaste annetaan tiedoksi vastaajalle.

13 Mainittujen lainsäädäntöjen vertailusta ilmenee, ettei yhteistä vireilletulon käsitettä saada asiaa koskevien kansallisten säännösten vertailun pohjalta. Tästä seuraa, että kaikkiin sopimusvaltioihin ei voida ulottaa – kuten pääasian kantaja ehdottaa – Saksan oikeudelle ominaista käsitettä, jota ominaispiirteidensä vuoksi ei voi saattaa osaksi muita kyseessä olevia oikeusjärjestyksiä.

14 Yleissopimuksen 21 artiklan kokonaistarkastelun perusteella voi päätellä, että tuomioistuimella on velvoite keskeyttää asian käsittely toisen tuomioistuimen toimivallan johdosta vasta, kun on selvitetty, että toisen sopimusvaltion tuomioistuimessa on lopullisesti nostettu samojen asianosaisten välillä samaa asiaa koskeva kanne. Yleissopimuksen 21 artiklasta ei myöskään käy ilmi, mitä oikeudenkäyntimuodollisuuksia on otettava huomioon tällaisen vaikutuksen olemassaolon arvioimiseksi; ennen kaikkea siitä ei käy ilmi, onko vireilläolo seurausta haastehakemuksen saapumisesta tuomioistuimeen vai siitä, että haaste on annettu tiedoksi vastapuolelle.

15 Yleissopimuksen tavoitteena ei ole mainittujen, läheisesti oikeudenkäyntimenettelyjen järjestämiseen eri valtioissa liittyvien muodollisuuksien yhdenmukaistaminen; sitä, milloin yleissopimuksen 21 artiklassa tarkoitetut, asian lopullista vireilletuloa koskevat edellytykset täyttyvät, on arvioitava ja se on ratkaistava kunkin tuomioistuimen osalta kyseisen valtion kansallisten

oikeussääntöjen mukaan. Tällöin kaikki tuomioistuimet voivat riittävällä varmuudella ratkaista yleissopimuksessa määrättyjä edellytyksiä noudattaen nostettujen eri kanteiden aikajärjestyksen itsensä osalta oman valtionsa kansallisen lain perusteella ja minkä tahansa muun tuomioistuimen osalta, jossa kanne on nostettu, kyseisen valtion kansallisen lain perusteella.

16 Oberlandesgericht Münchenin esittämään kysymykseen on siis vastattava, että yleissopimuksen 21 artiklaa on tulkittava siten, että tuomioistuimena, "jossa kanne on ensiksi nostettu", on pidettävä sitä tuomioistuinta, jossa ensimmäiseksi ovat täyttyneet lopullisen vireilletulon edellytykset, ja näitä edellytyksiä on arvioitava kunkin asianomaisen tuomioistuimen osalta kunkin kyseessä olevan valtion kansallisen lain mukaan.

Oikeudenkäyntikulut

Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Italian hallitukselle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi.

Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto)

on ratkaissut Oberlandesgericht Münchenin 22.6.1983 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

Tuomioistuimen toimivallasta ja tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehdyn yleissopimuksen 21 artiklaa on tulkittava siten, että tuomioistuimena, "jossa kanne on ensiksi nostettu", on pidettävä sitä tuomioistuinta, jossa ensimmäiseksi ovat täyttyneet lopullisen vireilletulon edellytykset, ja näitä edellytyksiä on arvioitava kunkin asianomaisen tuomioistuimen osalta kunkin kyseessä olevan valtion kansallisen lain mukaan.

Koopmans Bahlmann

Pescatore O'Keeffe Bosco

Julistettiin Luxemburgissa 7 päivänä kesäkuuta 1984.

kirjaajan puolesta
J. A. Pompe
apulaiskirjaaja

T. Koopmans
neljännen jaoston puheenjohtaja